

Talentondersteuning

Faciliteren van het talentontwikkelingsproces

Michiel Aalbers

Talenterondersteuning

Faciliteren van het talentontwikkelingsproces

Michiel Aalbers
Voetbalacademie FC Twente
16 december 2011

Inhoudsopgave

1. Wat is talent en hoe ontwikkelt het zich?	5
1.1 Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)	5
1.2 Natural abilities: Giftedness	7
1.3 Systematically Developed Skills: Talent	7
1.4 Talentontwikkelingsproces	8
1.5 Intrapersonal	8
1.6 Environmental	9
1.7 Chance	11
1.8 What Makes the Difference?	11
1.9 Conclusie van het Differentiated Model of Giftedness and Talent	13
2. Welke factoren van het DMGT kan de Voetbalacademie FC Twente beïnvloeden? ..	14
3. Welke waarden van de Voetbalacademie staan centraal in de visie van het SMAT? ..	16
3.1 Waarden van de Voetbalacademie FC Twente	16
3.2. Hoe kan de Voetbalacademie worden ingericht om het gevoel van autonomie en competentie te ontwikkelen?	17
4. Wat is het Mastery Climate en welke aspecten ontwikkelt men ermee?	18
4.1 Taakoriëntatie en Ego-oriëntatie	18
4.2 Mastery climate en competitive climate	18
4.3 Intrinsieke motivatie en het zelfsturend vermogen	20
5. Aan het eind van de rit: waarom stoppen met sporten?	24
6. Conclusie en aanbevelingen	26
Literatuurlijst	27
Bijlage	30

Inleiding

Is talent te voorspellen? Dit was een hoofdvraag van het onderzoek van Seline Heupink die negatief werd beantwoord. Op dit moment is het niet mogelijk om te onderzoeken of een talent een topspeler zal worden. Omdat talentidentificatie op dit moment geen vaste vormen heeft aangenomen, moet een voetbalopleiding zich niet richten op talentidentificatie, maar op talentondersteuning en surveillance (Régnier et al., 1993).

In dit onderzoek is de fundamentele vraag beantwoord wat talent is en hoe het zich ontwikkelt. Zonder deze vraag te beantwoorden is het onmogelijk te onderzoeken op welke manier sporters ondersteund moeten worden. Dit is gebeurd door middel van Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT). Het model geeft verschillende factoren aan die van invloed zijn op het talentontwikkelingsproces.

In het resterende deel van het verslag is gekeken naar de toepassing van dit model en de mogelijkheden voor de Voetbalacademie FC Twente. Ten eerste is aangegeven welke factoren van het DMGT een voetbalacademie kan beïnvloeden. De vraag gaat uit van het idee dat wij de aandacht willen richten op de factoren die een organisatie kan beïnvloeden en zo min mogelijk energie willen verbruiken aan de factoren die men niet kan beïnvloeden.

Vervolgens is er onderzocht welke waarden centraal staan in de visie van het SMAT. Het SMAT is een adviesorgaan dat de persoonlijke ontwikkeling van spelers wil waarborgen en dit sluit aan bij de ideologie van het ontwikkelingsproces in het DMGT. Op basis van deze waarden is er een methode voorgesteld uit de sportpsychologie die helpt om het gevoel van autonomie en competentie onder jeugdspelers te ontwikkelen. Deze methode is het *mastery climate* genoemd.

Om te zoeken naar verbetering, kijkt men vaak naar succesmomenten of spelers die de top al bereikt hebben. Een andere methode is om de andere zijde van de medaille te belichten. Waarom stoppen jongeren met sporten? Tot slot zijn dus de belangrijkste redenen voor drop-outs onderzocht, zodat uiteindelijk op situaties ingespeeld kan worden om dit te voorkomen.

Dit verslag kan op meerdere manieren gelezen worden. Lezers die geïnteresseerd zijn in de definitie van talent en hoe het zich ontwikkelt, verwijs ik graag door naar hoofdstuk 1. In dit hoofdstuk is uitvoerig beschreven wat talent is en welke factoren invloed uitoefenen op het ontwikkelingsproces. Mocht u als lezer opzoek zijn naar directe toepassingen, dan verwijs ik u graag door naar hoofdstuk 2 en verder, waar de implicaties van het model en mogelijkheden voor de voetbalacademie zijn gegeven. Naar mijn mening verdienen hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 uw aandacht. In deze hoofdstukken worden het mastery climate en de positieve gevolgen van deze methode uitgelegd.

Michiel Aalbers
16 december 2011

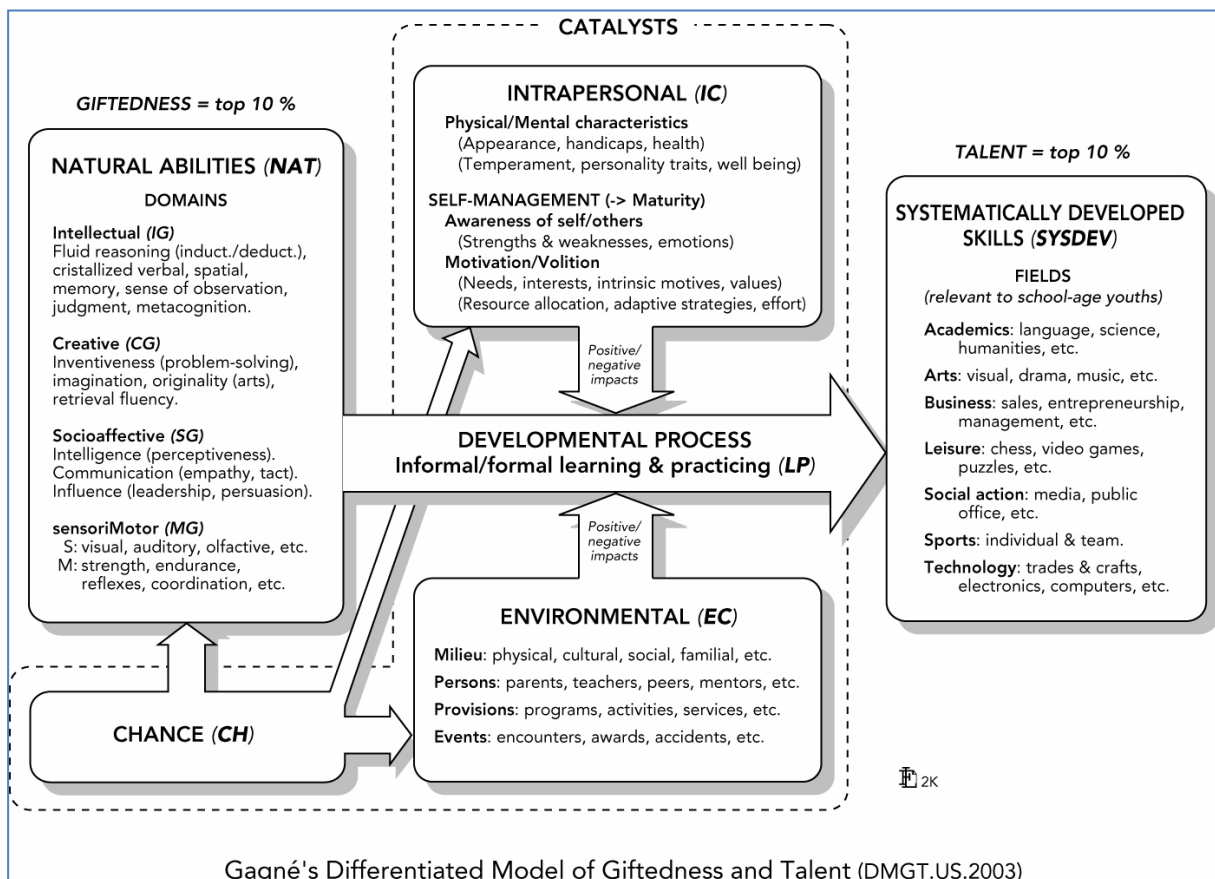
1. Wat is talent en hoe ontwikkelt het zich?

The Environment will bring the encouragement to learn

Om te kunnen spreken van talentontwikkeling ben ik eerst onderzoek gedaan naar een model dat aanleg of een talent verklaart. Wat is talent precies? Heeft het alleen met aanleg te maken of moet het ook ontwikkeld worden? Om die vragen te beantwoorden is een model gebruikt van Gagné (1985, 2003, 2005a).

1.1 Differentiated Model of Giftedness and Talent

Het Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT) is ontwikkeld door Gagné (1985, 2003, 2005a) en maakt duidelijk dat er een verschil zit tussen *Giftedness* (aanleg, begaafdheid) en *Talent* (ontwikkelde vaardigheid). Talent wordt vaak gekenmerkt als aanleg of potentie, maar in wetenschappelijk onderzoek is het beschreven in termen van uitstekende prestaties; het beschrijft atleten wiens prestaties buitengewoon zijn voor hun leeftijd, of atleten die geselecteerd zijn voor een nationaal team. Maar het DMGT is ontwikkeld om onderscheid aan te brengen in buitengewone natuurlijke (aangeboren) kwaliteiten en de ontwikkeling hiervan in uitstekende atletische prestaties. Het DMGT maakt dus onderscheid tussen de potentie en de werkelijke prestatie van een atleet (van Rossum & Gagne, 2006).

Figuur 1.1. Het Differentiated Model of Giftedness and Talent (Gagné, 2003).

In het DMGT duidt *Giftedness* op de aanwezigheid en het gebruik van buitengewone natuurlijke kwaliteiten (aanleg) in één van de vier domeinen (zie figuur 1.1), zodat de prestaties de persoon plaatsen in de top 10% van atleten in dezelfde leeftijdsgroep (*Natural Abilities*). *Talent* is het aantonen van systematisch ontwikkelde en getrainde kwaliteiten

(vaardigheden) op een niveau waarbij het individu behoort tot de top 10% van leeftijdgenoten die gelijkwaardige training hebben gehad (*Systematically Developed Skills*). De zes componenten van de DMGT geven overzicht aan de factoren die van invloed zijn op het ontstaan van talent op ieder mogelijk gebied (van Rossum & Gagne, 2006).

De *Natural Abilities* (aanleg) zijn direct zichtbaar bij jonge kinderen, omdat er minder invloed vanuit de omgeving heeft plaatsgevonden. Maar dit vermogen is ook zichtbaar bij oudere kinderen en volwassenen in de mate en het gemak om nieuwe vaardigheden te leren. Daarna vind er een transformatie plaats van deze aanleg in een goed ontwikkelde vaardigheid in elk mogelijk gebied (academisch, kunst, commercieel, vrije tijd, sociale activiteiten, sport en technologie). *Natural ability* dient dus als bouwsteen voor het talent: iemand kan niet getalenteerd worden zonder over de aanleg of het vermogen te beschikken. Het tegenovergestelde is niet mogelijk: het kan gebeuren dat een uitstekende aanleg niet wordt gebruikt en ontwikkeld tot een vaardigheid of talent, bijvoorbeeld bij een intelligent kind die slecht presteert op school (van Rossum & Gagne, 2006).

Het proces van Talentontwikkeling (*Developmental Proces*) manifesteert zich wanneer het kind meedoet in het systematisch *leren en beoefenen* (lessen, muziekoptreden, competities). Dit proces kan bevorderd of verhinderd worden door twee typen factoren – persoonlijk en omgevingsfactoren. Onder *Intrapersonal* (persoonlijk) vallen motivatie en wilskracht en deze kenmerken hebben een bepalende rol in het ontwikkelingsproces. Het bepaalt of een kind succesvol door obstakels, verveling en mogelijk falen komt. Daarnaast spelen temperament, persoonlijkheid en attitudes ook een bepalende rol in het talentontwikkelingsproces. De *Environment* (omgeving) beïnvloedt het proces op vier gebieden, met invloeden van ouders, leraren en trainers (zie figuur 1.1). *Chance* (kans) is de vijfde factor in het DMGT en het beïnvloedt de andere factoren op verschillende manieren. Ondersteunende ouders en blessures zijn bijvoorbeeld factoren die willekeurig zijn en de ontwikkeling beïnvloeden. Vanuit de aanleg van een kind ontpopt talent zichzelf dus stapsgewijs dankzij de invloed van verschillende factoren (van Rossum & Gagne, 2006).

Dit rapport zal het model gebruiken als raamwerk om de informatie te organiseren over persoonlijke en talentbegeleiding. De belangrijkste vraag die gesteld kan worden op basis van dit model is:

Welke factoren van het DMGT kan de Voetbalacademie FC Twente beïnvloeden?

Op basis van de factoren is er advies uitgebracht hoe de voetbalacademie zich kan ontwikkelen en optimaliseren op het gebied van talent- en persoonsontwikkeling. Voordat de bovenstaande vraag wordt beantwoord, is eerst een omschrijving van de factoren beschreven. Dit is een verdieping van het model dat hierboven is beschreven. Om te lezen over de toepassing van het model, verwijst ik u graag door naar hoofdstuk 2: welke factoren van het DMGT kan de Voetbalacademie FC Twente beïnvloeden?

1.2 Natural abilities: Giftedness

Het eerste domein van het DMGT is het onderdeel 'Natural-abilities'. In dit onderdeel is *Giftedness* aangeduid als aanleg van een persoon in de vier subdomeinen (*intellectual, creative, socioaffective, sensoriMotor*). Een belangrijk element in de aanleg is vroegrijpheid. Vroegrijpheid kenmerkt zich bij het aantonen van een bepaalde vaardigheid die men eerder verwacht te zien bij oudere leerlingen.

Een voorbeeld van vroegrijpheid is het verhaal van Greg Louganis, Olympisch en wereldkampioen duiker. Toen hij slechts 18 maanden oud was, ging hij met zijn moeder mee om bij dansles van zijn oudere zus te kijken. Tijdens dit bezoek liet hij al een groot gevoel voor balans en een vroegrijpe beheersing van zijn spieren zien door de handstand te leren en salto's te doen (Smolowe, 1988).

Daarnaast spelen de genen een grote rol bij de 'natural-abilities'. Waarom komen er zoveel marathonlopers uit Ethiopië? Waarom zijn er zoveel Afro-Amerikaanse spelers in het basketbal? Waarom wordt er onderscheid gemaakt op geslacht bij de Olympische spelen? Dit zijn enkele vragen die beantwoord kunnen worden door de invloed van genen op de prestaties van mensen. Het is ook belangrijk om op te merken dat niet alleen de genen van belang zijn op de prestaties, omdat de inzet en het vermogen om te investeren in trainingen de ontwikkeling van het individu beïnvloeden. Maar wanneer er vooral gekeken wordt naar de fysieke eigenschappen van een individu kan gesteld worden dat genetica een significante rol speelt bij de bouw van het lichaam (van Rossum & Gagne, 2006).

Naast de voorrijpheid en de invloed van de genen, speelt het gemak en snelheid om nieuwe vaardigheden aan te leren een grote rol in de ontwikkeling van het individu. Dit kan het natuurlijk vermogen zijn om nieuwe dingen te leren, maar ook de cognitieve vaardigheid om concepten en systemen te begrijpen en toe te passen.

Door middel van genetica kan ieder individu als uniek gezien worden en elke speler heeft zijn eigen vaardigheden die doorontwikkeld kunnen worden tot een talent.

In de volgende paragraaf is ingegaan op de betekenis van talent in het DMGT.

1.3 Systematically Developed Skills: Talent

Talent is een systematisch ontwikkelde vaardigheid in een bepaald gebied. Dit gebied kan sport zijn, maar ook kunst, school of werk. In het DMGT wordt talent afgemeten op basis van een prestatie vergeleken met leeftijdsgenoten. Hierin wordt geen rekening gehouden met motivatie, persoonlijkheid of de intensiteit van de training. Een probleem dat in deze methode schuilt, is het geboortemaand effect. Dit is het gevolg van het jaarklassensysteem, waarbij spelers worden samengebracht op basis van hun leeftijd. In een team zijn de jongste kinderen (geboren in december) een jaar jonger dan de oudste kinderen (geboren in januari) en dit effect is terug te zien in de mate waarin een speler volgroeid is. Het geboortemaand effect verdwijnt naarmate de spelers ouder worden (Helsen, Winckel, Williams, 2005).

Een individu met talent wordt dus afgemeten in de prestatie in vergelijking met zijn leeftijdsgenoten. In een homogene groep liggen de verschillen dicht bij elkaar, waardoor de prestaties minder snel opvallen. In een groep waarbij de individuele verschillen ver uit elkaar liggen (heterogene groep), zullen individuele prestaties sneller opvallen. De samenstelling van de groep beïnvloedt dus de individuele prestatie van de atleet.

Gesteld kan worden dat het eenvoudig is om sporters te vergelijken op basis van hun prestaties. De uitdaging als coach ligt erin om een vaardigheid van een individu te herkennen en dit te ontwikkelen tot een talent. Hiervoor is acceptatie nodig van de huidige spelersgroep en het vermogen om op een gezonde manier de speler zijn vaardigheid te laten herkennen en

dit te ontwikkelen. De rol van een coach is hierin ondersteunend, wanneer de sporter duidelijk is gemaakt op welke gebieden hij/zij zich kan ontwikkelen.

In de volgende paragraaf is het talentontwikkelingsproces beschreven.

1.4 Talentontwikkelingsproces

Het ontwikkelingsproces kenmerkt het proces van het herkennen van de vaardigheid (voor zowel de speler of trainer) tot het systematisch oefenen, zodat de vaardigheid uitgroeit tot een talent. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat in een sportcarrière ongeveer tien jaar nodig is om het persoonlijke piekniveau (*peak performance*) te halen. Hierin is niet de leeftijd van belang waarin iemand begint met sporten, maar de leeftijd waarop er systematisch en intensief wordt getraind (Rowley, 1992).

Hoe eerder een kind begint met sporten, hoe eerder het kind dus het topniveau bereikt. Dit geeft trainers de mogelijkheid om op vroege leeftijd vaardigheden te herkennen waarin het kind zich kan onderscheiden. Deze vroege identificaties heeft voordelen, maar betekent ook dat een kind al vroeg veel trainingsuren investeert in de sport en dit gaat ten koste van andere activiteiten (vrienden, school, hobby's).

Het ontwikkelingsproces van trainingen in sportcarrières kan verdeeld worden in verschillende fasen. Bloom (1985) en Salmela (1994) maken onderscheid in drie fasen, namelijk de *Initiation* fase, de *Development* fase en de *Mastery* fase. De eerste fase vindt plaats voor de adolescentie en gaat gepaard met spelenderwijs kennismaken met de sport en een vrije rol voor de trainer. De tweede fase bestrijkt de adolescentie en wordt gekenmerkt door een duidelijk streven naar uitmuntendheid en verbetering van de vaardigheid. De trainer vraagt in deze fase meer toewijding van zijn spelers en de rol van ouders is van belang voor de ontwikkeling van het kind. Zij moeten het kind op meerdere gebieden helpen in zijn ontwikkeling. De derde en laatste fase vindt plaats na de adolescentie en markeert het begin van een '*high-level performance*'. In deze fase is er meer autonomie en verantwoordelijkheid voor de jongvolwassenen, is er meer respect voor de trainer en ligt er relatief minder verantwoordelijkheid bij de ouders.

In het ontwikkelingsproces speelt één woord een grote rol: oefenen en nog eens oefenen. Het ontwikkelen van een vaardigheid betekent vaak dat één bepaalde handeling duizenden keren herhaalt dient te worden om hem zodanig onbewust in perfectie te kunnen uitoefenen. De '10-jaarregel' is een regel waarbij oefening centraal staat om tot een *peak-performance* te komen. Een andere vuistregel is de 10.000 uur regel en dit zijn de uren die een atleet investeert in training tijdens die tien jaar om tot een topprestatie te komen.

1.5 Intrapersonal

De volgende domeinen uit het DMGT kunnen een stimulerende of remmende werking hebben op het ontwikkelingsproces. Afhankelijk van de persoonlijke voorkeuren van een sporter kan zijn motivatie of zijn omgeving een positieve of negatieve invloed hebben. Dit alles beïnvloedt het ontwikkelingsproces en kan tot gevolg hebben dat de aanleg zich wel of niet ontwikkelt tot een uitstekend talent.

Het onderdeel *Intrapersonal* concentreert zich niet direct op het talentontwikkelingsproces, maar is een *modulator* van dit proces. Motivatie en persoonlijkheid zijn hier voorbeelden van en dit betekent dat deze factoren het ontwikkelingsproces indirect beïnvloeden. Deze factoren kunnen het proces faciliteren, maar ook afremmen en zeker wanneer een atleet een hoog prestatieniveau behaalt (van Rossum & Gagne, 2006). In deze paragraaf is niet verder ingegaan op persoonlijkheidsfactoren, omdat daar uitvoerig onderzoek naar gedaan is door Seline Heupink.

Bij motivatie moet men denken aan het vermogen om mentale barrières te doorbreken, leren om te gaan met de verveling van de dagelijkse oefeningen en om extra energie te steken in het bereiken van korte termijndoelstellingen. Daarnaast spreken van Rossum & Gagne (2006) ook van de wilskracht van een atleet. Deze twee concepten zijn hieronder kort besproken.

1.5.1 Motivation

Achievement motivation is de motivatie van een atleet om te presteren. Gill & Deeter (1988) onderscheiden twee soorten motivatie, namelijk *win orientation* en *competitiveness*. *Win orientation* houdt in dat een sporter altijd superieur wil zijn ten opzichte van een tegenstander (*me-against-others-perspective*), terwijl *competitiveness* de motivatie aangeeft van een atleet die zijn vorige prestatie wil verbeteren en zijn beste zelf wil worden (*me-against-myself-perspective*). In de sportpsychologie worden deze twee componenten van prestatiemotivatie de *ego-oriëntatie* en *taakoriëntatie* genoemd (Hanrahan & Biddle, 2002).

Onderzoek heeft aangetoond dat hoge scores op *competitiveness* gerelateerd zijn aan een meer toegewijde betrokkenheid bij het verbeteren van de eigen prestatie (Gill; Smith & Smoll, 1996; Smoll & Smith, 2001). Daarnaast helpt het om te voorspellen welke jonge veelbelovende atleten internationale status behalen (Unierzyski, 2003).

Een onderzoek van Van Rossum (2005) laat zien dat jonge getalenteerde atleten verschillen in motivatie ten opzichte van ‘normale’ jongvolwassenen. De getalenteerde jongeren scoorde hoger op de taakoriëntatie vragenlijst van prestatiemotivatie, vergeleken met de controlegroep van ‘normale’ atleten.

Een belangrijk onderdeel van de motivatie van een atleet is de omgeving waarin de sporter zich bevindt. Dit is het *motivational climate* (Kavussanu & Roberts, 1996; Ntoumanis & Biddle, 1998) en de coach en ouders spelen een actieve rol in het creëren van een specifiek klimaat. Hierin is wederom een onderscheid te maken, namelijk tussen de taak- en ego-oriëntatie. In een taak of *mastery*-klimaat worden atleten aangemoedigd zich te concentreren op het leerproces, op hun persoonlijke verbetering en op hun inzet en deelname. In een resultaat- of ego-klimaat ligt de focus op normatieve feedback (goed of fout), publieke evaluatie en onderlinge vergelijkingen tussen atleten (van Rossum & Gagne, 2006).

Nieuw onderzoek suggereert dat een ego-klimaat schadelijk is voor het talentontwikkelingsproces en dat een taak of *mastery* klimaat aan te bevelen is, zelfs voor topatleten (Van Rossum, 2004a).

1.5.2 Volition (wilskracht)

Onder wilskracht wordt doorzettingsvermogen, volharding, uithoudingsvermogen en vastberadenheid aangegeven. In kwalitatief onderzoek geven sporters aan dat de wilskracht een cruciale rol speelt in talentontwikkeling en wanneer er gevraagd werd wat topsporters van sporters onderscheid, gaven jonge dansers aan dat volharding de doorslag geeft (Mariën & Van Pelt, 1998).

1.6 Environmental

Net als het domein *Intrapersonal*, beïnvloedt de omgeving het ontwikkelingsproces op een indirecte manier. Trainers en ouders zijn twee factoren die het ontwikkelingsproces zowel kunnen faciliteren als af kunnen remmen. Wat de invloed is van deze factoren is in onderstaande paragraaf beschreven.

1.6.1 Trainers

Een trainer kan een cruciale rol spelen in de ontwikkeling van een individu. Zij zijn vaak de persoon die de aanleg van een individu opmerken en het proces in werking stellen om deze aanleg te ontwikkelen tot een talent. Op de vraag wie hun atletische potentieel ontdekt heeft,

geeft een meerderheid van de sporters aan dat de coach dit deed (Bloom, 1985; Van Rossum, 1992).

Chelladurai & Saleh (1980) hebben een schaal gecreëerd om het gedrag van coaches te bepalen. Eén onderdeel hiervan is gericht op de instrumentele taken van een trainer (training en instructies geven), één op de motivatie (positieve feedback, sociale ondersteuning) en één onderdeel op het besluitvormingsproces van een trainer (hoe maakt de trainer een besluit: democratisch of autocratisch). Uit het onderzoek blijkt dat de drie meest belangrijke onderdelen voor een coach zijn de instrumentele taken, positieve feedback en sociale ondersteuning. Deze beoordeling blijkt hetzelfde bij amateursporters als professionele sporters (Van Rossum, 1997).

Een ander onderdeel is de effectiviteit van de trainer. Effectiviteit kan beschreven worden in termen van atletische prestatie en het trainingsklimaat (Van Rossum & Gagne, 2006). Dit laatste perspectief is beschreven door Smith & Smoll (1996; 2001) en volgens hen is een trainer effectief wanneer de speler een hoog zelfvertrouwen heeft, er een hoge teamcohesie is, er veel spelplezier is, weinig angst en weinig sporters uitvallen of uitstappen uit hun sport. Een belangrijke uitkomst uit hun onderzoek is dat trainers en coaches zich onbewust zijn van hoe zij zich gedragen. Dit kan een belangrijke les zijn om trainers zich bewust te maken van hun eigen gedrag, om zo hun effectiviteit te vergroten.

1.6.2 Ouders

Ouders spelen een belangrijke rol in het ontwikkelingsproces van een sporter. Woolgar en Power (1993) hebben vier rollen geïdentificeerd die ouders hebben: (a) emotionele ondersteuning; (b) concrete ondersteuning (denk aan financiële steun en vervoer); (c) voorbeeldgedrag (*role modeling*) op het gebied van motivatie, wilskracht en ethisch gedrag, en (d) ondersteuning in carrièrekeuzes. Bij deze laatste rol is het van belang dat zij niet hun eigen vervlogen droom vertalen naar die van hun kinderen (van Rossum & Gagne, 2006).

Wat is de invloed van ouders in de groei van kinderen in hun sport? Hier zijn positieve en negatieve consequenties vast te stellen. Om een optimaal talentontwikkelingsklimaat te garanderen, is de relatie tussen de sporter, de trainer en de ouders van groot belang. Elke getalenteerde sporter gaat door moeilijke tijden van minder spel, ernstige blessures, reservespeler zijn of niet goed genoeg worden bevonden. Ouders kunnen in dergelijke situaties van groot belang zijn, omdat zij de onvoorwaardelijke steun kunnen verlenen aan hun kinderen (van Rossum & Gagne, 2006).

1.6.3 Sport vs. School dilemma

Voor de meeste jonge sporters loopt het ontwikkelingsproces parallel met de ontwikkeling op school. Omdat het sportleven maar een kort deel van het leven beslaat, richten de meeste sporters zich ook op hun ontwikkeling op academisch niveau. De combinatie tussen sport en school kan voor problemen zorgen voor de sporter. Dit heeft tot gevolg dat de ontwikkeling op school vaak wordt genegeerd en men zich op de sportcarrière concentreert. Hierom kan gezegd worden dat jonge sporters school niet zo belangrijk vinden als ouders en leraren graag zouden willen (van Rossum & Gagne, 2006). Ouders en leraren weten vaak dat voor getalenteerde sporters de stap naar een professioneel sportleven groot is en niet voor iedereen haalbaar. Veel voetbalacademies houden rekening met dit feit en zien daarom erop toe dat jeugdspelers in de eerste plaats goed presteren op school. Mocht de prestaties op school ontbreken, dan kiezen zij ervoor om de spelers niet mee te laten trainen totdat het gewenste schoolniveau weer is bereikt. Hierin speelt een voetbalacademie een rol in de totale ontwikkeling van het kind.

1.7 Chance

Kans heeft een belangrijke invloed op het ontwikkelingsproces in het DMGT. Zoals in figuur 1.1 te zien is, heeft het een direct invloed op de *Natural Abilities*, *Environment* en *Intrapersonal*. Daarom kan het zo zijn dat kans indirect het ontwikkelingsproces beïnvloedt en uiteindelijk doorslaggevend kan zijn in of iemand de top haalt of niet. Zo kunnen blessures parten spelen in de fysieke ontwikkeling, scheidingen van de ouders zorgen voor mentale belasting en onevenwichtige persoonlijke groei, en kan een sporter simpelweg in de verkeerde omgeving terecht komen die zijn ontwikkeling stagneert.

Blessures worden opvallend genoeg vaak aangegeven als reden om te stoppen met sporten. Twee blessuretypes worden ongescheiden: een acute blessure en een blessure door overtraining. Acute blessures kunnen uit het niets ontstaan en zijn het resultaat van ongecontroleerde omstandigheden. Daarnaast komen acute blessures voort uit agressief spel tussen spelers. Blessures door overtraining, of chronische blessures hebben vaak een ontwikkelingsperiode. Wanneer kleine kwetsuren en pijntjes worden genegeerd, kunnen deze eenvoudig ontwikkelen tot een chronische blessure. Bij chronische blessures speelt het coachingsklimaat een belangrijke rol. Veel prestatiedruk en het idee dat elke speler altijd 100% moet geven in combinatie met een machocultuur (een speler moet niet teveel klagen over kleine pijntjes) werkt de blessuregevoeligheid in de hand. Daarnaast denken sporters vaak dat zij kleine blessures niet moeten melden, omdat zij bang zijn om zo op de bank terecht te komen (van Rossum & Gagne, 2006).

Een sporter is dus niet alleen afhankelijk van zijn voetbalkwaliteiten, instelling en fysieke mogelijkheden. Er zijn veel factoren die invloed uitoefenen op zijn ontwikkelingsproces en de meeste van deze factoren liggen buiten zijn *locus of control*.

1.8 What Makes the Difference?

In vorig onderzoek stond één vraag centraal: is het mogelijk om vroegtijdig aan te geven wie een topspeler wordt en wie niet? Op deze vraag moet men vanuit de wetenschap een professioneel antwoord schuldig blijven. Wanneer trainers en atleten worden gevraagd wat het verschil maakt tussen talent en toptalent, dan beantwoorden trainers dat vanuit het psychologisch domein met doorzettingsvermogen, doelgerichte vastberadenheid (*goal-directed determination*), het vermogen om met stress om te gaan en de bereidheid om een maximale inzet te vertonen tijdens competitie. In het fysieke domein zijn kracht, snelheid, lichaamslengte en de lengte van de ledematen van belang (Gabler & Ruoff, 1979).

Het talentontwikkelingsproces richt zich voornamelijk op de succesvolle atleten, maar er valt ook veel te leren van sporters die uitvallen (de zogenaamde drop-outs). Een deel van de sporters zal uitvallen door blessures (Van Santbrink, 1988; Van Rossum, 2005). Daarnaast is een gebrek aan intrinsieke motivatie van grote invloed op het stoppen met sporten. Dit betekent dat voor jonge sporters ‘op het juiste spoor blijven’ grotendeels afhankelijk is van het onderhouden van hun intrinsieke motivatie (Csikszentmihalyi, Rathunde, Whalen, 1993).

Dus wat maakt het verschil in het ontwikkelingsproces? De wetenschap kan deze vraag nog niet duidelijk en eenzijdig beantwoorden. Persoonlijke verschillen op het gebied van hoge intrinsieke motivatie, de wil om te presteren en beter te worden, en doorzettingsvermogen te tonen gedurende een lange periode lijken het verschil te maken tussen talenten en toptalenten. Verder mag de ondersteuning vanuit de omgeving door ouders en trainers niet vergeten worden, omdat zij de groei bevorderen van een sporter op een missie naar uitmuntendheid (van Rossum & Gagne, 2006).

In een longitudinaal onderzoek van Van Rossum (2005) is dezelfde vraag gesteld onder trainers en spelers: wat maakt het verschil in het ontwikkelingsproces? Welk talent zal de top behalen? Uit het onderzoek kwamen vier factoren naar voren die zij als belangrijk ingrediënt beschouwen in het ontwikkelingsproces:

1. Inzet;
2. Doorzettingsvermogen;
3. Liefde voor de sport;
4. Intensiteit van de training.

Het interessante aan deze factoren is dat zij allemaal te beïnvloeden zijn door de voetbalacademie en trainer. Door middel van het opstellen van de juiste waarden in de academie en het hanteren van een coachingsklimaat, zijn factoren als inzet, doorzettingsvermogen, liefde voor de sport en intensiteit van de training te controleren en te reguleren door de voetbalacademie en haar trainers. Meer informatie hierover is gegeven in hoofdstuk 4, waarin het *mastery climate* is uitgelegd.

Tot slot zijn er drie factoren genoemd die het ontwikkelingsproces afremmen. Uit onderzoek van Van Rossum (2009) zijn de ontwikkelingsremmers de ouders van een sporter, invloed van school en blessures. Voor een voetbalacademie is het daarom van belang om goed contact te hebben met de ouders en school, en om maatregelen nemen om blessures te voorkomen.

1.9 Conclusie van het Differentiated Model of Giftedness and Talent

In dit hoofdstuk is door middel van het Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT) geprobeerd om vast te stellen wat het verschil maakt in de ontwikkeling van een sporter om de top te behalen of niet.

Ook dit model kan geen duidelijk antwoord geven op de vraag welke sporter zijn talent zal uitwerken tot wereldniveau. Topprestaties van sporters komen voort uit de samenloop van verschillende karakteristieken die op het juiste moment samenkomen en zich uiten. Dit zijn de persoonlijke karakteristieken van een individu, maar deze eigenschappen moeten samenkomen in de omgeving van de sporter. De kwaliteit van het sportprogramma is van grote invloed op de ontwikkeling. De kwaliteit van de trainers, in termen van kennis en vaardigheden is een belangrijk ingrediënt voor de ontwikkeling van het kind.

Talentbegeleiding en ondersteuning

Het proces van het ontwikkelen van talent moet niet georiënteerd worden richting vroegtijdige ontdekking, maar zou zichzelf het beste ontwikkelen wanneer er meer aandacht wordt besteed aan talentbegeleiding en ondersteuning.

De trend die Voetbalacademie FC Twente heeft ingezet komt overeen met de ambities van de wetenschap in de sportpsychologie. Door meer aandacht te besteden aan talentondersteuning en begeleiden, wordt de kans vergroot dat jonge sporters de mogelijkheid hebben om hun aanleg te ontwikkelen en hun volledige potentieel om te zetten in een talent. Voor de academie is het daarom noodzakelijk dat zij zich blijft ontwikkelen en een zo goed mogelijke omgeving kan aanbieden voor haar sporters. Op deze manier ontwikkelt zowel de sporter als de voetbalacademie zich tot het gewenste niveau dat zij graag willen nastreven.

Een persoon of organisatie ontwikkelt zich door vragen te blijven stellen. Welke sporter heeft het gehaald? Wie zijn er afgevallen? Waarom zijn zij afgevallen? En wat kan de jeugdacademie hiervan leren? Door niet alleen naar de succesmomenten te kijken, maar ook te leren van de fouten kan iedere organisatie zich verbeteren. Een vervolgvraag die op basis van dit model gesteld is:

Welke factoren van het DMGT kan de Voetbalacademie FC Twente beïnvloeden?

Op deze vraag is verder ingegaan in hoofdstuk 2. Hierin zijn de factoren beschreven die de voetbalacademie FC Twente kan beïnvloeden in het talentontwikkelingsproces.

2. Welke factoren van het DMGT kan de Voetbalacademie FC Twente beïnvloeden?

The more concerned we become over the things we can't control, the less we will do with the things we can control.
- John Wooden

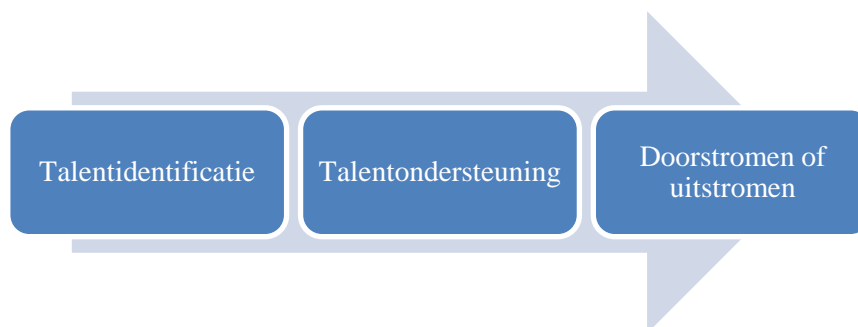
In het vorige hoofdstuk is beschreven wat talent is en hoe het ontwikkelingsproces van talent wordt beïnvloed door verschillende factoren. Nu deze vragen zijn beantwoord, kan vervolgens gekeken worden naar de toepassing van het model en kan er antwoord gegeven worden op de vraag:

Welke factoren van het DMGT kan de Voetbalacademie FC Twente beïnvloeden?

Deze vraag gaat uit van het idee dat wij de aandacht willen richten op de factoren die een organisatie kan beïnvloeden en zo min mogelijk energie willen verbruiken aan de factoren die men niet kan beïnvloeden. Dit idee levert de volgende componenten op:

- Aanleg: talentidentificatie en talentselectie, hoe krijg je het beste talent in jouw academie?
- Het ontwikkelingsproces: van aanleg naar talent, hoe kan men dit proces ondersteunen?
- Persoonlijk: de ingeslagen weg van de voetbalacademie, het ontwikkelen van zelfkennis bij spelers en trainers.
- Omgeving: ontwikkelen van trainers en het creëren van een coachingsklimaat.

In het primaire proces van de Voetbalacademie FC Twente wordt als eerste door middel van scouting de aanleg van spelers opgemerkt en die spelers worden uitgenodigd voor de Voetbalacademie. Hierin start het ondersteuningstraject van trainers en begeleiders om de aanleg van een sporter te transformeren tot een talent, zoals beschreven in het DMGT. Als een speler de jeugdacademie doorlopen heeft, komt de sporter aan bij het moment van de waarheid: krijgt hij/zij een kans in het eerste elftal of moet de speler ergens anders zijn best gaan doen? In modelvorm ziet het er als volgt uit.

Figuur 2.1 *Primair proces Voetbalacademie FC Twente.*

In paragraaf 1.8 zijn er factoren aangegeven die bepalen of een speler een topspeler wordt. Het interessante aan deze factoren is dat zij allemaal te beïnvloeden zijn door de voetbalacademie. Door middel van het opstellen van de juiste waarden in de academie en het hanteren van een coachingsklimaat, zijn factoren als inzet, doorzettingsvermogen, liefde voor de sport en intensiteit van de training te controleren en te reguleren door de voetbalacademie en haar trainers.

In de volgende hoofdstukken wordt duidelijk gemaakt dat het talentontwikkelingsproces zich moet richten op talentondersteuning in plaats van vroegtijdige talentidentificatie. Daarom wordt er een methode voorgesteld om deze ondersteuning mogelijk te maken, waarbij er aandacht is voor de persoonlijke ontwikkeling van de spelers. Deze methode is het *mastery climate*. Daarnaast wordt er bij FC Twente op dit moment aandacht besteed aan het ontwikkelen van zelfkennis bij spelers en trainers, door middel van Verbeter Presteren. Dit is een methode om het zelfvertrouwen te ontwikkelen. Hierbij wil ik graag onderscheid maken tussen het bewuste zelfvertrouwen en het onbewuste zelfvertrouwen.

Bewuste en onbewuste zelfvertrouwen

Net als motivatie kent zelfvertrouwen ook een impliciete en expliciete versie. Expliciete of bewuste zelfvertrouwen komt van buitenaf en gaat naar binnen. Het impliciete of onbewuste zelfvertrouwen komt daarentegen van binnen en straalt naar buiten. Door spelers en trainers zelfkennis op te laten doen vergroot men het zelfinzicht, creëert men zelfacceptatie en uiteindelijk hun *bewuste zelfvertrouwen*. Het *onbewuste zelfvertrouwen* ontwikkelt men door middel van positieve en taakgerichte coaching. Dit vormt een groot onderdeel van het *mastery climate* wat in de komende hoofdstukken wordt gepresenteerd.

Waarom is het belangrijk om beide vormen van zelfvertrouwen te ontwikkelen? Een mens met zelfinzicht weet waar zijn of haar kwaliteiten liggen en kan hier naar handelen. Om uitdagingen aan te gaan en autonoom te handelen is echter ook impliciete zelfvertrouwen nodig. Hiervoor is een fundamenteel vertrouwen in het zelf nodig die niet van buiten is opgelegd.

In dit hoofdstuk is kort uitgelegd welke factoren van het ontwikkelingsproces de Voetbalacademie kan beïnvloeden. Het mag duidelijk zijn dat iedere jeugdopleiding zich op elk domein in het DMGT kan ontwikkelen, maar in dit verslag richt ik mij graag op het ondersteuningsproces. Om dit gestructureerd te doen, is in het volgende hoofdstuk uiteengezet welke visie het SMAT heeft om de sociaal maatschappelijke ontwikkeling van jeugdspelers mogelijk te maken. Dit heb ik gedaan door antwoord te geven op de vraag:

Welke waarden van de Voetbalacademie staan centraal in de visie van het SMAT?

3. Welke waarden van de Voetbalacademie staan centraal in de visie van het SMAT?

“The single most important goal of youth sport programs should be to retain a young person’s intrinsic motivation and love for sport”
– Cox (2007)

Het Sociaal Maatschappelijk Actie Team (SMAT) heeft een visie geformuleerd waarbij enkele begrippen centraal staan in de maatschappelijke ontwikkeling van de spelers. De begrippen zijn opgesteld om aan te geven waar de nadruk dient te liggen en op welke gebieden de spelers zich persoonlijk kunnen ontwikkelen. In de bijlage is de missie van het SMAT voor de voetbalacademie opgenomen. In dit hoofdstuk zijn enkele waarden benadrukt die van belang zijn voor de persoonlijke ontwikkeling van de spelers en die beïnvloedbaar zijn door de voetbalacademie. Op basis hiervan zijn in het vervolg van het rapport beleidsadviezen ontwikkeld rondom begeleiden en coachen van spelers en trainers.

3.1 Waarden van de Voetbalacademie FC Twente

Persoonlijke ontwikkeling

- Sterke persoonlijkheden;
- Omgaan met weerstanden, tegenslagen en het beste uit zichzelf halen;
- Omgang met medespelers, leiding en sportiviteit;
- Regie hebben over eigen leven, verantwoordelijke zelfbepaling.

Maatschappelijk functioneren

- Verbeteren van het zelfbeeld, verschaffen van een grotere zelfkennis;
- Werken aan een goede relatie met ouders of teamgenoten.

Toekomst

- Bevorderen van autonomie;
- Aanbieden van een veilige, uitdagende omgeving.

Deze waarden zijn geselecteerd met als doel de persoonlijke ontwikkeling van de jeugdspelers te stimuleren en om een positieve bijdrage te leveren aan het imago van de voetbalacademie FC Twente.

De belangrijkste waarden voor een voetbalacademie zijn naar mijn mening dat een speler leert om het beste uit zichzelf te halen, bevorderen van de autonomie en het aanbieden van een veilige, uitdagende omgeving.

Vanuit de sportpsychologie zijn er manieren om deze waarden te ondersteunen en te benadrukken in het ontwikkelingsproces op een voetbalacademie. In de volgende paragraaf is uiteengezet op welke manieren deze kernwaarden ontwikkeld kunnen worden in een voetbalacademie. Hiermee wordt antwoord gegeven op de vraag:

Hoe kan de voetbalacademie worden ingericht om het gevoel van autonomie en competentie te ontwikkelen?

3.2. Hoe kan de Voetbalacademie worden ingericht om het gevoel van autonomie en competentie te ontwikkelen?

If every child who participated in sport emerged with increased self-confidence, greater perceived ability, increased intrinsic motivation, and greater self-esteem, the world and society would certainly be better for it (Cox, 2007. Blz. 129).

De taak van een voetbalacademie is om het ontwikkelingsproces van een speler te ondersteunen en van zijn aanleg als voetballer een talent te maken. Daarnaast is het van belang dat de sporter zich op persoonlijk gebied kan ontwikkelen. Het belangrijkste doel is daarin het ontwikkelen van de intrinsieke motivatie en zelfvertrouwen van een sporter.

Van Rossum (2009) concludeerde dat de motivatie van de sporter, de ondersteuning van zijn trainer/coach, en de hoeveelheid trainingssuren de ontwikkeling positief beïnvloeden. In de visie van het SMAT is geformuleerd dat de ontwikkeling van de autonomie één van de belangrijke punten is voor de sociaal maatschappelijke ontwikkeling van de spelers. Hiermee ontstaat de uitdaging om te onderzoeken wat de wetenschap aanbiedt om autonomie te ontwikkelen in sportopleidingen.

Eén belangrijk concept dat genoemd is, is het *mastery climate*. In paragraaf 1.5.1 is het motivatieklimaat genoemd en hierin worden sporters aangemoedigd zich te concentreren op het leerproces, op hun persoonlijke verbetering en op inzet en deelname.

Het *mastery climate* lijkt een goede opzet te zijn om in de voetbalacademie het gevoel van autonomie en competentie te ontwikkelen. Daarom is in het volgende hoofdstuk onderzocht wat het *mastery climate* is en welke factoren dit positief beïnvloedt. Zodoende kan er een advies geformuleerd worden om de persoonlijke ontwikkeling van spelers te realiseren.

4. Wat is het Mastery Climate en welke aspecten ontwikkelt men ermee?

The development of self-confidence is the most important goal of any youth sport program. Coaches should encourage athletes to take credit for their successes.

De introductie van het mastery climate begint bij de doelorïentatie van spelers. Doelorïentatie gaat over de verschillende manieren waarop kinderen en volwassenen hun eigen bekwaamheden beoordelen en een mening vormen over de kwaliteiten van zichzelf en anderen. Daarnaast legt dit concept verschillende manieren uit waarop sporters prestaties benaderen en verklaren. In één situatie betekent winnen alles. Het maakt de sporter niet uit hoe er wordt gespeeld, als er maar gewonnen wordt. Het andere voorbeeld neemt als leidraad dat plezier en hard werken het belangrijkste is. Deze groep streeft naar perfectie, maar verliezen zichzelf niet in het verslaan van de tegenstander.

4.1 Taakoriëntatie en Ego-oriëntatie

Nicholls (1984, 1989) maakt onderscheid tussen taakoriëntatie en ego-oriëntatie. Als een speler taakgeoriënteerd is, is zijn doel om een bepaalde vaardigheid onder de knie te krijgen. Zijn eigenwaarde hangt af van de waargenomen vooruitgang van het ene moment tot het andere moment. De taakgeoriënteerde sporter beoordeelt zichzelf als kundig wanneer hij de taak vandaag beter uitvoert dan vorige week. Zijn geloof in eigen kunnen (gevoel van competentie) en zelfvertrouwen nemen hierdoor toe.

In de situatie waarbij een speler ego-georiënteerd is, is zijn doel om beter te zijn dan andere sporters. Zijn eigenwaarde hangt af van het verslaan van de tegenstander. Zijn zelfvertrouwen en geloof in eigen kunnen, hangen af hoe hij zichzelf vergelijkt met anderen en niet van zijn eigen vooruitgang op bijvoorbeeld een trainingsonderdeel.

4.2 Mastery climate en competitive climate

Belangrijker dan een speler ego- of taakgeoriënteerd is, is het klimaat waarin in een sporter geplaatst wordt. Net zoals spelers ego of taakgeoriënteerd kunnen zijn, kan de leeromgeving ook taak of ego-georiënteerd zijn. Een ego-georiënteerde omgeving, waarin de nadruk ligt op sociale vergelijkingen, is bijzonder schadelijk voor de eigenwaarde van spelers met mindere kwaliteiten. Spelers met meer kwaliteiten lijken deze omgeving te 'overleven' (Amos, 1992).

Er wordt onderscheid gemaakt tussen het *mastery* (meesterschap) klimaat en *competitive* (competitieve) klimaat. In een *Mastery-climate* ontvangen de spelers positieve feedback van de coach wanneer zij: (a) hard werken, (b) vooruitgang laten zien, (c) andere helpen door samen te werken en (d) geloven dat iedere inbreng van belang is.

In een *Competitive Climate* leren de sporters dat: (a) slechte prestaties en fouten bestraft worden, (b) spelers met meer kwaliteiten de meeste aandacht en herkenning krijgen, (c) competitie en vergelijking tussen teamspelers is aangemoedigd door de coach (Amos, 1992).

Er zijn tot dusver twee soorten doeloriëntaties besproken: die van de speler en die van het leerklimaat. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende soorten oriëntaties en welke eigenschappen hierbij van belang zijn.

Doeloriëntatie (spelerafhankelijk)	Motivatieklimaat (omgevingafhankelijk)
1. Taak of Mastery oriëntatie a. Inzet b. Vaardigheid onder de knie krijgen	1. Mastery Climate a. Inzet wordt gewaardeerd b. Nadruk op samenwerken
2. Ego of competitieve oriëntatie a. Sociale vergelijking b. Winnen is van belang	2. Competitive climate a. Bestrafen van fouten b. Onderlinge competitie wordt aangemoedigd

Tabel 4.1. *Doeloriëntatie en Motivatieklimaat.*

Als een coach of trainer het zelfvertrouwen en intrinsieke motivatie (zoals beschreven in het verslag van Seline) van het team wil vergroten, dan zal hij gebruik maken van het *Mastery climate*. Het acroniem TARGET is gebruikt door Epstein (1989) om omgevingsvariabelen te veranderen om aan te sturen tot een *mastery climate*. De letters staan voor:

1. Tasks – Door verschillende en diverse taken aan te bieden groeit de interesse van de speler om te leren en wordt hij taakgeoriënteerd.
2. Authority – Spelers moeten de mogelijkheid krijgen om actief deel te nemen in het leerproces door ze te betrekken bij de besluitvorming, hen verantwoordelijkheid te geven en hun eigen vooruitgang laten monitoren.
3. Reward – Beloningen voor het meedoen worden gebaseerd op individuele vooruitgang en niet op de onderlinge vergelijking van prestaties.
4. Grouping – Spelers moeten in groepen aan hun eigen vaardigheden werken in een coöperatief leerklimaat.
5. Evaluation – Door middel van zelftests worden inzet en persoonlijke vooruitgang geëvalueerd.
6. Timing – Bij alle bovenstaande aspecten is de timing essentieel.

Het belangrijkste voordeel van een *mastery climate* is dat de intrinsieke motivatie en het zelfvertrouwen door de methode toenemen. Het acroniem TARGET geeft suggesties hoe de coach een klimaat kan creëren dat bijdraagt aan de ontwikkeling van zelfvertrouwen en de motivatie om succesvol te zijn. Andere methoden om het zelfvertrouwen te versterken zijn (a) aanmoedigen van *positive self-talk*, (b) zelfverzekerd overkomen en (c) veelvuldig gebruik van complimenten. De voordelen van een *mastery climate* zijn dat sporters zichzelf als competent gaan zien, tevredenheid toeneemt en verveling afneemt. Andere voordelen zijn dat te hard en ruig spel afneemt, vergrote inzet en wilskracht, meer spelplezier en toenemend zelfvertrouwen (Boixados, Cruz, Torregrosa, & Valiente, 2004; Halliburton & Weiss, 2002; Weigand & Burton, 2002).

4.3 Intrinsieke motivatie en het zelfsturend vermogen

Het belangrijkste voordeel van het *mastery climate* is dat het de intrinsieke motivatie en zelfvertrouwen van spelers door de methode laat toenemen. Dit hoofdstuk gaat dieper in op wat intrinsieke motivatie is en de mogelijkheid om het zelfsturend vermogen te ontwikkelen door deze methode.

4.3.1 Integrated Theory of intrinsic and extrinsic motivation in sport.

Het concept zelfsturend vermogen is vrij vertaald van het begrip *Self-determination Theory*. Zelfsturend vermogen is belangrijk, omdat het concept betekenis geeft aan het globale begrip motivatie. Het verwijst naar een persoon die de autonomie heeft om voor zichzelf te beslissen en verantwoordelijkheid neemt voor zijn/haar acties. Dit concept sluit aan met de visie die geformuleerd is door het SMAT. Zij sturen aan op het ontwikkelen van de autonomie en competentie van de jeugdspelers van Voetbalacademie FC Twente.

De ‘Integrated theory of motivation’ (Vallerand and Losier’s, 1999) geeft een schematisch overzicht van de factoren die de motivatie beïnvloeden van een sporter. Motivatie is hierin onderverdeeld in intrinsieke motivatie, extrinsieke motivatie en demotivatie (*amotivation*). In de ‘Integrated theory of motivation’ heeft het zelfsturend vermogen een centrale rol en de theorie geeft betekenis aan het concept motivatie. In onderstaande figuur is de theorie in modelvorm weergegeven, ‘Social factors’ en ‘Psychological mediators’ beïnvloeden de motivatie, wat uiteindelijk leidt tot bepaalde gevolgen (*consequences*).

Social Factors	→	Psychological Mediators	→	Motivation	→	Consequences
<ul style="list-style-type: none"> • Success/Failure • Competition/ Cooperation • Coaches’ Behavior 		Perceptions of - Competence - Autonomy - Relatedness		<ul style="list-style-type: none"> • Intrinsic Motivation • Extrinsic Motivation - Integrated regulation - Identified regulation - Introjected regulation - External regulation • Amotivation 		<ul style="list-style-type: none"> • Affect • Sportpersonship • Persistence

Tabel 4.2. *Vallerand and Losier’s (1999) integrated theory of intrinsic and extrinsic motivation in sport.*

4.3.2 Social Factors

Onder sociale factoren vallen ervaringen van succes of falen, ervaringen in competitie of met samenwerken, en het gedrag van coaches. Deze drie factoren beïnvloeden indirect de motivatie van een sporter en dragen direct bij aan de gedachten die een persoon heeft over zijn eigen kunnen.

Succesvolle ervaringen leiden bij een sporter ertoe dat het geloof groeit dat hij competent is en oefeningen effectief kan uitvoeren. Slechte ervaringen doen juist het tegenovergestelde: zij laten de sporter veronderstellen dat hij niet competent is en zijn zijn vaardigheden niet effectief kan uitvoeren.

Wedstrijdsituaties zijn vaak competitieve situaties, waarbij het doel is om te winnen of om de tegenstander te verslaan. Omdat de focus hier ligt op een externe motivatie (sociale vergelijking), gaat dit ten koste van het intrinsieke plezier van het sporten. Wanneer samenwerken de focus is van het sporten, dan concentreert de situatie zich op het beter worden (verbetering laten zien) en een bijdrage leveren voor het team. Of de situatie dus competitief of coöperatief is, heeft invloed op de beïnvloeding van de intrinsieke motivatie van de speler. Bij het bepalen van een visie voor de jeugdopleiding, is het dus van belang om te weten welke waarden men nastreeft.

Het gedrag van coaches is de derde factor die het gevoel van sporters beïnvloedt. De coach van een team beïnvloedt de situatie waarin een sporter zit en zijn gevoel van competentie, autonomie en verbondenheid. Een coach kan absolute controle nastreven en bepalen wat er op het veld gebeurt. Dit zal ten koste gaan van de autonomie van de speler. Een coach kan ook democratisch te werk gaan en het initiatief bij de spelers laten. Dit vergroot de verantwoordelijk en het gevoel van autonomie tijdens het sporten. Daarnaast heeft de sporter hierdoor het gevoel dat hij competent is, omdat hij de vrijheid krijgt om probleemsituaties zelf op te lossen. Een basketbalcoach die zelfsturend vermogen nastreefde, was coach John Wooden. In onderstaand citaat is dit duidelijk gemaakt:

Wooden gave you the freedom to perform. He was the conductor of a free-form symphony. He always said, "Don't look over here at the sideline. I've already done my job. When the game starts, it's about you guys having fun playing a game and doing your best." (Walten, 2000, p. 96).

Coach Wooden werd uiteindelijk de meest succesvolle coach in College basketball. Zijn tien titels in twaalf jaar vond hij van ondergeschikt belang, omdat hij het belangrijker vond dat zijn spelers hun gevoel van autonomie en competentie ontwikkelden en dat zij inzagen hoe zij succesvol konden zijn zonder te winnen.

4.3.3 Psychological Mediators

Sociale factoren beïnvloeden het geloof van spelers dat zij hebben over zichzelf. Dit geloof of deze uitkomsten bepalen uiteindelijk de motivatie van een speler. De theorie van het zelfsturend vermogen concentreert zich op drie basisbehoeften van een mens: de behoefte om competent te zijn, autonomie te hebben en verbondenheid te ervaren. Wanneer sociale factoren niet aan deze drie psychologische behoeften kan voldoen, dan resulteert dit in het verdwijnen van de motivatie, verminderde psychologische ontwikkeling, vervreemding en waarschijnlijk een verslechterde prestatie (Deci et al., 1991; Vansteenkiste, Simons, Soemans, & Lens, 2004).

Competentie heeft te maken met het geloof van een speler in haar eigen kunnen (self-efficacy). Competentie wordt daarom ook gezien als de bron van zelfvertrouwen. Om de motivatie van een speler te beïnvloeden, heeft zij echter ook de autonomie nodig. Als een speler zijn taak succesvol uitvoert, slechts vanwege een externe reden (beloning, vermijden straf) en deze reden wordt weggehaald, dan zal hij zijn motivatie verliezen.

Autonomie is een centraal begrip in het zelfsturend vermogen. Als je autonoom bent, dan ben je zelf in controle over jouw toekomst en acties. Voor een sporter is het van belang dat hij een volwassen gevoel ontwikkelt van interne motivatie. Hij moet geloven dat hij een inbreng heeft in het bepalen van zijn eigen gedrag.

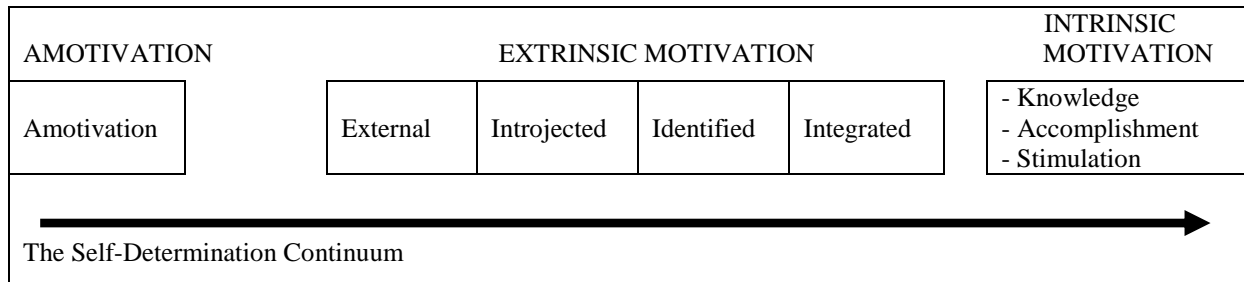
Verbondenheid heeft te maken met de basisbehoefte van de mens om ergens bij te horen, voor andere mensen te zorgen en dat andere mensen voor hen zorgen. Het plezier van een sporter is grotendeels af te meten aan de verbondenheid die hij heeft met andere sporters in zijn team, zijn coach en supporters.

4.3.4 Motivatie

Uit tabel 4.2 blijkt dat *social factors* en *psychological mediators* van invloed zijn op de motivatie. Een sporter voelt zich competent, autonoom en verbonden als de kwaliteit van de sociale ervaring goed is. Deze sociale ervaringen komen voort uit de ervaring van succes en mislukking, competitie en coöperatie, en het gedrag van coaches.

Dit verklaart waarom het motivatieklimaat gecreëerd door trainers van groot belang is voor de ontwikkeling van motivatie van sporters.

Tabel 4.2 laat ook zien dat er verschillende typen motivatie zijn. Motivatie heeft dus verband met het zelfsturend vermogen van sporters. Figuur 4.1 laat zien dat het minste zelfsturend vermogen (hier *The Self-Determination Continuum*) van motivatie te zien is aan de linkerkant van het model (*amotivation*), terwijl het meest zelfsturend vermogen van motivatie te zien is aan de rechterkant van het model (*intrinsic motivation*). In het midden van het model staan de verschillende soorten extrinsieke motivatie. Sommige soorten extrinsieke motivatie zijn verbonden met meer zelfsturend vermogen, terwijl anderen verbonden zijn met minder zelfsturend vermogen.

Figuur 4.1. *The self-determination continuum and the different types of motivation.*

Het minste soort zelfsturend vermogen van motivatie is geen motivatie. Demotivatie (*amotivation*) verwijst naar het gedrag dat niet intern of niet extern wordt gemotiveerd. Een gedemotiveerde sporter weet niet waarom hij sport, ziet geen enkel voordeel waarom hij de sport beoefent en de motivatie ontbreekt totaal.

Het soort motivatie dat het meest aanstuurt op het zelfsturend vermogen is de intrinsieke motivatie. Intrinsieke motivatie komt van binnen de mens en deze mensen nemen deel aan activiteiten omdat het hen interesseert, doen dit vrijuit, met vrije wil en in persoonlijke controle. Zij nemen geen deel aan de activiteit vanwege een externe beloning.

De drie aspecten van intrinsieke motivatie zijn motivatie naar kennis (*knowledge*), naar iets bereiken (*accomplishment*) en naar de ervaring van de situatie (*stimulation*). Intrinsieke motivatie naar kennis houdt in dat een individu de behoefte heeft om een nieuwe vaardigheid te leren.

Extrinsieke motivatie refereert naar de motivatie die van buiten komt en het kan variëren van bekens, geld, lof, sociale goed- of afkeuring en angst om gestraft te worden. Deci en Ryan (1991) hebben vier typen van extrinsieke motivatie gevonden die zich verdelen over de balans van het zelfsturend vermogen. Deze vier typen van extrinsieke motivatie zijn *external regulation*, *introjected regulation*, *identified regulation*, en *integrated regulation*. Het gaat niet zozeer om de termen, maar om de verschillen in gedrag die hiermee worden aangegeven. External regulation staat het verst af van intrinsieke motivatie en integrated regulation is het meest verwant met intrinsieke motivatie in termen van het zelfsturend vermogen.

Externe regulatie is het gedrag dat alleen wordt uitgevoerd om een externe beloning te krijgen of om straf te voorkomen. Dit gedrag leidt niet tot zelfsturend vermogen of het idee dat iemand persoonlijke controle ervaart. Bij de andere drie typen van regulatie is er minder sprake van motivatie van buitenaf. Bij *introjected regulation* speelt de sporter nog steeds om de trainer te ‘pleasen’, in plaats van te oefenen om een betere speler te worden. Zijn motief is dus nog steeds afhankelijk van externe motivatie, maar dit wordt hem gedeeltelijk opgelegd. Bij *identified regulation* identificeert een sporter zich met een externe motivatiebron en ziet hij de bron als een deel van zijn eigen motivatie. Hij neemt deel aan een activiteit die hij niet echt interessant vindt, maar doet dit toch, omdat hij hierdoor op een ander gebied een betere sporter wordt. Bijvoorbeeld gewichtheffen om meer kracht te ontwikkelen bij het voetbal. Bij

integrated regulation is het gedrag zo aangepast dat het onderdeel wordt van een persoonlijke waarde en uit vrije wil wordt uitgevoerd. Gedrag dat voorheen extern werd gecontroleerd is zo ingeburgerd dat het nu door het individu intern wordt gecontroleerd. Vanuit het perspectief van het zelfsturend vermogen is deze vorm van motivatie nauwelijks te onderscheiden van intrinsieke motivatie.

4.3.5 Consequenties

Tabel 4.2 laat de consequenties zien van het type motivatie. Onderzoek van Vallerand en Losier (1999) laat zien dat een hoog niveau van intrinsieke motivatie zorgt voor een positieve invloed (affect), positief gedrag in en op het veld, een groter doorzettingsvermogen en meer sportief gedrag (*why you play determines how you play*).

Extrinsieke motivatie kan ook de intrinsieke motivatie vergroten. Een externe beloning geeft feedback aan een sporter dat hij goed bezig is, geeft een groter gevoel van competentie en het vergroot het zelfsturend vermogen. Dit zorgt voor een toename van de intrinsieke motivatie (Deci & Ryan, 1985; Amorose and Horn, 2000).

Het *mastery climate* is dus ontwikkeld om de intrinsieke motivatie en zelfvertrouwen te laten toenemen, en het is een geschikte methode om het zelfsturend vermogen in een groep of team te vergroten. Op een onbewuste manier vergroot je het gevoel van competentie van de jeugdspelers en het creëert een manier om de visie geformuleerd door het SMAT te integreren in de Voetbalacademie.

Een andere manier om naar verbeteringen te kijken is door te onderzoeken waarom mensen stoppen met sporten. Het volgende hoofdstuk geeft antwoord op de volgende vraag:

Aan het eind van de rit: waarom stoppen met sporten?

5. Aan het eind van de rit: waarom stoppen met sporten?

Nowadays, success and failure seem to have become mixed up with 'winning' and 'losing'.

Dit verslag staat vooral in het teken van het ontwikkelen van talent. Welke factoren hebben invloed op de ontwikkeling? Wij hebben ons tot dusver geconcentreerd op de factoren die het proces positief beïnvloeden, maar het is ook interessant om te bekijken waarom sporters willen stoppen met sporten (Cox, 2007).

Vijf redenen waarom (jeugd)sporters stoppen met sporten:

1. Meedoen met sporten wordt niet meer leuk gevonden;
2. Niet gelukt om nieuwe vaardigheden te leren of om vaardigheden te verbeteren;
3. Gebrek aan fysieke activiteit;
4. Gebrek aan uitdagingen, spannende momenten en opwinding;
5. Slechte teamsfeer, geen vrienden in het team.

Welke van deze punten kan een coach zich aantrekken? Hopelijk is het duidelijk geworden dat een coach verantwoordelijk is voor elke reden. Zowel de sfeer, de leerervaringen als het leuk vinden van de sport wordt beïnvloed door het gedrag van de coach.

In een onderzoek van Csikszentmihalyi et al., (1993) is onderzocht waarom sommige mensen blijven sporten, terwijl andere er voor kozen om te stoppen. De belangrijkste reden heeft te maken met een verlaging van de intrinsieke motivatie. De reden waarom iemand actief blijft in zijn talentdomein is de activiteit zelf. De activiteit geeft plezier en het gevoel van competentie (Jackson & Csikszentmihalyi, 1999). Daarom is intrinsieke motivatie van groter belang dan extrinsieke motivatie om een persoon in zijn talentdomein te behouden.

Het doel tegen drop-out moet duidelijk zijn: 'intrinsieke motivatie moet gekoesterd worden om er voor te zorgen dat mensen blijven sporten' (Sarrazin et al., 2002, p. 414). Deze koestering gaat hand in hand met het motivatieklimaat dat wordt aangeboden.

Kinderen bereiken misschien niet hun droomdoel om profvoetballer te worden bij FC Twente, maar je leert ze wel dat hun intrinsieke motivatie het belangrijkste is wat zij te bieden hebben. Als jeugdopleiding geven jullie de sporters zelfvertrouwen en de motivatie mee waar ze de rest van hun carrière profijt van zullen hebben. Naast een prima opleiding bij de voetbalacademie, heeft de academie hen in laten zien dat zij meer zijn dan een voetballer en dat succes meer is dan winnen op het veld.

Definitie van succes

Plezier en winnen gaat vaak niet hand in hand, want elke winnaar kent immers ook een verliezer. Winnen en verliezen lijken in deze tijd de indicatoren voor succes of falen. Dit is geen gezonde filosofie, vooral wanneer een voetbalacademie zich richt op het ontwikkelen van intrinsieke motivatie, zelfvertrouwen en het zelfsturend vermogen. Winnen en verliezen richt zich op de uitkomst van een wedstrijd, succes en falen niet. Het enige wat een sporter kan controleren is zijn of haar inzet. In sommige wedstrijden is de maximale inspanning niet voldoende voor de winst, daarom moeten winnen in perspectief gezien worden – een gezonde filosofie van winnen.

Basketbalcoach John Wooden verwoordt het begrip succes in de volgende zin:

'Success is peace of mind, which is a direct result of self-satisfaction in knowing you did your best to become the best that you are capable of becoming'.

Succesvol zijn is door John Wooden vertaald als weten dat jij je uiterste best hebt gedaan om je beste zelf te worden en hier de voldoening uit te halen. Dit ligt in de controle van de sporter en het biedt een gezonde filosofie van winnen en succes. Het perspectief sluit aan met de waarden die het *Mastery climate* aanbiedt, namelijk hard werken en plezier maken.

Dit hoofdstuk gaf inzicht in de redenen waarom sporters stoppen met hun activiteiten, dat intrinsieke motivatie gekoesterd moet worden in iedere jeugdopleiding en dat succes meer is dan alleen maar winnen. Succes is het leveren van de inzet en motivatie om het beste uit jezelf te halen in iedere situatie.

6. Conclusie en aanbevelingen

In dit verslag is ten eerste uitgelegd wat talent is en hoe het wordt ontwikkeld. De belangrijkste conclusie hieruit is verwoord door Régnier et al. (1993) waarin hij uitlegt dat het talentontwikkelingsproces zich niet op de talentidentificatie moet richten maar op de ondersteuning of surveillance van het proces. Dit sluit aan met de conclusie van het verslag van Seline Heupink, waarin zij stelt dat het (nog) niet mogelijk is om te voorspellen welk talent uiteindelijk een topspeler zal worden.

Vervolgens is ingegaan op de factoren die de voetbalacademie kan beïnvloeden. Omdat talentidentificatie niet mogelijk is, is er gekeken naar mogelijkheden om het ondersteunen van talenten te verbeteren. Om dit gestructureerd te doen is er gekeken naar de waarden die door het SMAT zijn geformuleerd in hun visie. Zij vinden het belangrijk dat er aandacht is voor de persoonlijke ontwikkeling en dit moet gebeuren door het gevoel van autonomie en competentie te ontwikkelen.

De visie van het SMAT kan kracht bijgezet worden door een methode toe te passen uit de sportpsychologie. Deze methode is het *mastery climate* genoemd en in deze methode staan een aantal waarden centraal:

- a) hard werken;
- b) persoonlijke vooruitgang laten zien;
- c) andere helpen door samen te werken;
- d) geloven dat iedere inbreng van belang is.

Het belangrijkste voordeel van een *mastery climate* is dat de intrinsieke motivatie en het zelfvertrouwen door de methode toenemen. Juist de intrinsieke motivatie speelt een grote rol in het doorzettingsvermogen van jeugdspelers. Jeugdspelers trainen soms wel tien tot vijftien jaar voordat zij een kans krijgen op het hoogste niveau te mogen acteren en men vraagt zich af wat deze mensen drijft. Het antwoord hierop is hun intrinsieke motivatie.

Een ander voordeel van het *mastery climate* is dat door de ontwikkeling van de intrinsieke motivatie het zelfsturend vermogen toeneemt. Dit is van belang omdat de SMAT dit als missie heeft geformuleerd en het *mastery climate* een methode biedt om de autonomie te ontwikkelen.

Bloom (1995, p.3) concludeerde dat het niet uitmaakt hoe getalenteerd iemand is, zolang er geen intensieve programma is van aanmoediging, verzorging, opleiding en training zullen de personen niet het talent ontwikkelen dat van hun gevraagd wordt.

Tot slot is het laatste deel van het talentontwikkelingsproces beschreven: doorgaan of afvallen. In het hoofdstuk zijn de belangrijkste redenen genoemd om te stoppen met sporten. Het verlies van intrinsieke motivatie is een hoofdreden waarom men ervoor kiest om te stoppen. Het sporten wordt niet meer als leuk ervaren of er zijn onvoldoende leermomenten. Men moet realiseren dat een getalenteerd persoon plezier ervaart terwijl hij speelt op een niveau waar de meeste mensen alleen van kunnen dromen. Als het verlies van de intrinsieke motivatie een hoofdreden is, dan is het zeker de moeite waard om te voorkomen dat dit scenario zich afspeelt of beter, een proactieve houding aannemen en in iedere jeugdopleiding de ontwikkeling van de intrinsieke motivatie faciliteren.

Voorkomen is immers beter dan genezen.

Literatuurlijst

- Amorose, A.J., & Horn, T.S. (2000). Intrinsic motivation: Relationships with collegiate athletes' gender, scholarship status, and perceptions of their coaches' behavior. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 22, 63-84.
- Amos, C. (1992). Achievement goals, motivational climate, and motivational processes. In G. C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 161-176). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Bloom, B. S. (Ed.). (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books.
- Boixados, M., Cruz, J., Torregrosa, M., & Valiente, L. (2004). Relationships among motivational climate, satisfaction, perceived ability, and fair play attitudes in young soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 16, 301-317.
- Chelladurai, P., & Saleh, S.D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-45.
- Csikszentmihalyi, M., Rathunde, K., & Whalen, S. (1993). *Talented teenagers: The roots of success and failure*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cox, R.H. (2007). *Sport Psychology – Concepts and Applications*. McGraw-Hill, 135-136.
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1991). A motivational approach to self: integration in personality. In R.A. Dienstbier (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation 1991: Vol 38. Perspectives on motivation: Current theory and research in motivation* (pp. 237-288). Lincoln, NE: University of Nebraska Press.
- Epstein, J. (1989). Family structures and student motivation: A developmental perspective. In C. Ames & R. Ames (Eds), *Research on motivation in education* (Vol. 3, pp. 259-295). New York: Academic Press.
- Gabler, H., & Ruoff, B. A. (1979). Zum Problem der Talentbestimmung im Sport [Regarding the problem of the destination of talent in sports]. *Sportwissenschaft*, 9, 164-180.
- Gagné, F. (1985). Giftedness and talent: Reexamining a reexamination of the definitions. *Gifted Child Quarterly*, 29, 103-112.
- Gagné, F. (2003). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. In N. Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (3rd ed., pp. 60-74). Boston: Allyn & Bacon.
- Gagné, F. (2005a). From gifts to talents: The DMGT as a developmental model. In R. J. Sternberg, and J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (2nd ed., pp. 98-119). New York: Cambridge University Press.
- Gill, D. L., & Deeter, T. E. (1988). Development of the sport orientation questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 59, 191-202.
- Halliburton, A.L., & Weiss, M.R. (2002). Sources of competence information and perceived motivational climate among adolescent female gymnasts varying in skill level. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 24, 396-419.
- Hanrahan, S. J., & Biddle, S. J. H. (2002). Measurement of achievement orientations: Psychometric measures, gender, and sport differences. *European Journal of Sport Science*, 2(5), 1-12.
- Helsen W.F., VAN Winckel J., Williamds A. M. (2005). The relative age effect in youth soccer across Europe in *Journal of Sports Sciences*, juni 2005; 23(6). Taylor & Francis Group Ltd.
- Jackson, S. A., & Csikszentmihalyi, M. (1999). *Flow in sports: The keys to optimal experiences and performances*. Champaign, IL: Human Kinetics.

- Jacques H. A. van Rossum & François Gagné (2006). Talent Development in Sports. In F.A. Dixon & S.M. Moon (Eds.), *The handbook of secondary gifted education* (pp. 281-316). Waco, TX: Prufrock Press.
- Kavussanu, M., & Roberts, G.C. (1996). Motivation in physical activity context: The relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and efficacy. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 5, 168–176.
- Mariën, S. E. J. M., & Van Pelt, J. (1998). *Klassieke en moderne dansers in vooropleiding* [Classical and modern dancers in their pre-professional training]. Unpublished master's thesis, Vrije Universiteit, Amsterdam.
- Nicholls, J.G. (1984). Conceptions of ability and achievement motivation. In R. Ames & C. Ames (Eds.), *Research on motivation in education: Student motivation* (Vol. 10). New York: Academic Press.
- Nicholls, J.G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ntoumanis, N., & Biddle, S. J. H. (1998). The relationship between competitive anxiety, achievement goals, and motivational climates. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 69, 176–187.
- Régnier, G., Salmela, J., & Russell, S. J. (1993). Talent detection and development in sport. In R. N. Singer, M. Murphey, & L. K. Tennant (Eds.), *Handbook of research on sport psychology* (pp. 290–313). New York: Macmillan.
- Rowley, S. (1992). *The Training of Young Athletes Study (TOYA): Identification of talent*. London: English Sports Council.
- Salmela, J. H. (1994). Phases and transitions across sport careers. In D. Hackfort (Ed.), *Psycho-social issues and interventions in elite sports* (pp. 11–28). Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Sarrazin, P., Vallerand, R., Guillet, E., Pelletier, L., & Cury, F. (2002). Motivation and dropout in female handballers: A 21-month prospective study. *European Journal of Social Psychology*, 32, 395–418.
- Smith, R. E., & Smoll, F. L. (1996). The coach as a focus of research and intervention in youth sports. In F. L. Smoll & R. E. Smith (Eds.), *Children and youth in sport: A biopsychosocial perspective* (pp. 125–141). Madison: Brown & Benchmark.
- Smoll, F. L., & Smith, R. E. (2001). Conducting sport psychology training programs for coaches: Cognitive-behavioral principles and techniques. In J. M. Williams (Ed.), *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance* (4th ed., pp. 378–400). Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Smolowe, J. (1988, September 19). Sprite fight: Which of the extraordinary tumbling pixies will become the Seoul sweetheart? *Time*, 132, 56–57.
- Unierzycki, P. (2003). Level of achievement motivation of young tennis players and their future progress. *Journal of Sports Science and Medicine*, 2, 184–186.
- Vallerand, R.J., & Losier, G.F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and extrinsic motivation in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 11, 142-169.
- Van Rossum, J. H. A. (1992). *Talent-ontwikkeling: Loopbaan en kenmerken van topsporters. Een onderzoek bij de nederlandse selecties van vier olympische takken van sport* [Talent development: Career and characteristics of top-level athletes. A study with Dutch squads of four Olympic sports]. Arnhem: NOC*NSF.
- Van Rossum, J. H. A. (1997). Leiderschap in de sport: De trainer/coach [Leadership in sports: The coach]. *Richting Sport-Gericht*, 51, 321–328.

- Van Rossum, J. H. A. (2004a). Coaches who never lose—a valid approach even in top-level sports? In E. Van Praagh & J. Coudert (Eds.), *Book of abstracts* (CD-ROM; Proceedings of 9th Annual Congress of the ECSS). Clermont-Ferrand, France: European College of Sport Science.
- Van Rossum, J. H. A. (2005). *Volhouden of afhaken: Een longitudinaal onderzoek naar talent-ontwikkeling in de sport, met aandacht voor dropouts en toppers* [Carry on or pull out: A longitudinal study on the development of talent in sports, considering both dropouts and top-class athletes]. Amsterdam: Stichting HQ&P.
- Van Rossum, J. H. A. (2009). Giftedness and Talent in Sports. *International Handbook on Giftedness*, 37, 751–791.
- Van Santbrink, A. J. (1988). *Dropout onder jeugdige atletiektalenten in Oost* [Dropout among young talented track-and-field athletes in the eastern provinces of the Netherlands]. Velp: Gelderse Sport Federatie.
- Vansteenkiste, M., Simons, J., Soenens, B., & Lens, W. (2004). How to become a persevering exerciser? Providing a clear future intrinsic goal in an autonomy-supportive way. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 26, 232-249.
- Weigand, D.A., & Burton (2002). Manipulating achievement motivation in physical education by manipulating the motivational climate. *European Journal of Sport Science*, 2(1), 1-14.
- Woolgar, C., & Power, T. G. (1993). Parent and sport socialization: Views from the achievement literature. *Journal of Sport Behavior*, 16, 171–189.

Bijlage

Missie SMAT

Persoonlijke ontwikkeling

FC Twente wil de spelers als sterke persoonlijkheden in de maatschappij zetten. Naast de kwaliteit van het voetbal, is het van belang van de spelers sterke persoonlijkheden te maken. Er wordt veel aandacht besteed aan dit onderdeel, zodat ze om kunnen gaan met weerstanden en tegenslagen en het beste uit zichzelf halen. Daarnaast is omgang met medespelers, leiding en sportiviteit op het veld van groot belang. Hierdoor kunnen ze een positieve bijdrage leveren aan het imago van de Voetbalacademie FC Twente.

Spelers van de Voetbalacademie FC Twente dienen bij de overstap van de jeugd naar een selectie evenwichtige persoonlijkheden te zijn. Door vroegtijdig te starten met een gerichte begeleiding kunnen ze op den duur goed omgaan met druk, faam en weelde. Hierdoor zijn ze makkelijker in staat zich staande te houden in de voetbalwereld maar zeer zeker ook daarbuiten. Spelers moeten uiteindelijk de regie over hun eigen leven hebben, ze moeten volwassen om kunnen gaan met hun zelfverantwoordelijke zelfbepaling.

Maatschappelijk functioneren

Net als FC Twente hecht ook de Voetbalacademie FC Twente grote waarde aan maatschappelijke betrokkenheid en het maatschappelijk functioneren van jeugdspelers. De Voetbalacademie stelt het welzijn en het maatschappelijk functioneren van de jeugdspelers centraal. Dit heeft betrekking op alle zaken die direct en indirect met het voetballeven van de jeugdspelers verbonden zijn.

Onder sociaal maatschappelijke begeleiding valt het verbeteren van het zelfbeeld, verschaffen van een grotere zelfkennis, werken aan een goede (betere) relatie met ouders of teamgenoten en het nadenken over en het werken aan een geschikte beroepskeuze met de daarbij behorende opleiding. Ook de integratie van de buitenlandse voetballers behoort hiertoe.

Toekomst

Voor het welzijn van de speler, en nog meer voor de gemoedsrust van de ouders / verzorgers, is het van groot belang dat steeds gedacht wordt aan de toekomst van de speler. Een goed contact tussen maatschappelijk begeleider, studietoelichting en trainers is hierbij noodzaak. Als essentieel onderdeel van de sociaal maatschappelijke en mentale begeleiding is het bevorderen van de autonomie. Vanuit een veilige, uitdagende omgeving authentieke keuzes kunnen maken in relatie met de omgeving.

